

УДК 321.12

Серединський В. В., здобувач кафедри адміністративного права і процесу НАВС

Проблемні питання визначення стажу роботи в галузі права, що дає право особі претендувати на посаду судді адміністративного суду

На основі аналізу нового Закону України «Про судоустрій і статус суддів, чинного законодавства, наукових підходів та зарубіжного досвіду визначається зміст поняття «стаж роботи в галузі права». Досліджуються проблеми, які виникають під час професійного відбору кандидатів на посаду судді адміністративного суду, а також обґрунтовується власне бачення можливих шляхів їх подолання.

Ключові слова: вимоги до суддів, кандидат на посаду судді, помічник судді, професійний відбір, робота за спеціальністю, стаж роботи в галузі права.

На основе анализа нового Закона Украины «О судоустройстве и статусе судей, действующего законодательства, научных подходов и зарубежного опыта определяется содержание понятия «стаж работы в сфере права». Исследуются проблемы, возникающие во время профессионального отбора кандидатов на должность судьи административного суда, а также обосновывается собственное видение возможных путей их преодоления.

Ключевые слова: требования к судьям, кандидат на должность судьи, помощник судьи, профессиональный отбор, работа по специальности, стаж работы в области права.

The analysis of the new Law of Ukraine "On the Judicial System, current legislation, scientific approaches and international experience defined the concept of" experience in the field of law. "The problems that arise in the professional selection of candidates for judges of the Administrative Court and justified his own vision of the possible ways to overcome them.

Keywords: requirements for judges, judicial candidates, assistant judges, staff recruitment, job specialty, experience in the field of law.

Постановка проблеми. Напевно ні у кого не викликає сумнівів той факт, що для якісного виконання суддівських функцій необхідні не лише теоретичні знання, але й практичний досвід роботи в галузі права. Саме він визначає ефективність діяльності особи в разі її призначення на посаду судді адміністративного суду, свідчить про її готовність до практичного виконання суддівських повноважень, гарантує наявність в неї необхідних знань, умінь і навиків. Завдяки конституційному закріпленню даної вимоги, здійснення адміністративного судочинства доручається лише досвідченим юристам, що цілком відповідає характеру та складності даної галузі правосуддя.

Як свідчить ретроспективний аналіз вітчизняного законодавства, вимога про наявність у кандидата на посаду судді певного досвіду практичної діяльності перебуває на стадії свого становлення й стає все більш жорсткішою. Зокрема, перша згадка про неї з'явилась в Законі «Про статус суддів». Щоправда ст. 7 Закону допускала можливість призначення на посаду судді осіб зі стажем роботи не в галузі права, а за будь-якою юридичною спеціальністю. Загальна тривалість такого стажу теж була значно меншою і складала, як правило, не менше двох років [1]. З метою підвищення професійного рівня суддівського корпусу, Конституція встановила більш жорсткі вимоги до кандидатів на посаду судді: по-перше, збільшила тривалість досвіду практичної діяльності до трьох років; по-друге, обмежила його досвідом роботи виключно в галузі права (ч. 3 ст. 127) [2]. Аналогічні вимоги були закріплені в ч. 2 ст. 59 Закону «Про судоустрій України» [3] та

в ч. 1 ст. 64 Закону «Про судоустрій і статус суддів» [4]. Останній, до речі, не лише закріпив вимогу про наявність в кандидата на посаду судді стажу роботи в галузі права, але й дав йому офіційне пояснення. Зокрема, таким вважається стаж роботи особи за спеціальністю після здобуття нею вищої юридичної освіти за освітньо-кваліфікаційним рівнем не нижче спеціаліста (п. 2 ч. 4 ст. 64). Водночас, як свідчить аналіз публікацій в періодичних виданнях, таке пояснення не усунуло всіх неясностей, що виникають на практиці. Зокрема, більшість науковців і практичних працівників вважають його не лаконічним і таким, що допускає неоднозначне тлумачення та неоднакове застосування різними правозастосовними органами. На нашу думку, такі оцінки є цілком обґрунтованими й такими, що заслуговують на увагу, адже для пояснення одного незрозумілого поняття, законодавець використав інший, ще більш незрозумілий термін. Таким чином, викладене вище свідчить про необхідність проведення подальших наукових досліджень з метою деталізації та уточнення поняття «стаж роботи в галузі права».

Мета статті полягає в тому, щоб на основі аналізу нормативно-правових актів, наукових підходів та зарубіжного досвіду з'ясувати зміст термінів «робота за спеціальністю та «стаж роботи в галузі права» і на цій основі обґрунтувати власне бачення можливих шляхів удосконалення процесу професійного відбору кандидатів на посаду судді адміністративного суду.

Виклад основного матеріалу. Аналіз чинного законодавства засвідчив, що окрім згадуваної вище ст. 64 Закону «Про судоустрій і статус суддів» воно не містить ані визначення «роботи в галузі права», ані переліку видів таких робіт. Певну ясність у розуміння даного терміну в 1996 р. вніс перший державний класифікатор, за яким «діяльність у сфері права» визначалась як окремий вид економічної діяльності. Особливо передбачалась «нотаріальна діяльність» та «діяльність у сфері юстиції». З 2012 р. вступив у силу новий Класифікатор видів економічної діяльності [5], в якому окремими кодами позначається «Діяльність у сфері права» (секція М, розділ 69, група 69.1, клас 69.10) та «Діяльність у сфері юстиції та правосуддя» (секція О, розділ 84, група 84.2, клас 84.23). Дослідивши змістове наповнення цих груп, ми прийшли до висновку, що передбачені в них види діяльності не в повній мірі відповідають сучасним уявленням про роботу в галузі права. З одного боку, вони охоплюють сфери, стаж роботи в яких не відноситься до роботи в галузі права (наприклад, управління в'язницями та виправними закладами). А з іншого боку, в них не передбачені деякі види діяльності, стаж роботи на яких дає особі право на зайняття суддівських посад в адміністративних судах (наприклад, викладацька робота, робота на посадах слідчого, прокурора тощо).

Отже, використання чинного на сьогодні класифікатора не дозволяє дати вичерпну відповідь на питання про наявність у кандидата на посаду судді адміністративного суду необхідного практичного досвіду роботи в галузі права. Певну ясність у вирішення даного питання могли б внести відповідні рішення Вищої ради юстиції та розроблені науковцями методики [6]. Однак, і їх дотримання не сприяє комплектуванню суддівського корпусу виключно юристами-професіоналами, які мають значний життєвий досвід, а також необхідні для відправлення правосуддя уміння та навички.

Саме через нечіткість законодавчих формулювань, на посаду судді адміністративного суду на сьогодні має право претендувати будь-яка особа, яка має стаж роботи в будь-якій галузі права. Зокрема, як свідчить проведене нами дослідження, нині штат адміністративних судів комплектується особами, які раніше були помічниками суддів, працювали в органах прокуратури, міліції, в інших правоохоронних органах (СБУ, податкових і митних органах, Державній виконавчій службі тощо), в органах публічного

управління, в юридичних відділах інших органів та установ, адвокатами, нотаріусами, юрисконсультами, депутатами, науковцями та викладачами тощо. Відразу ж зауважимо, що така розмаїтість професійного досвіду кандидатів на посаду судді по-різному оцінюється науковцями та практичними працівниками. З одного боку, допуск до суддівських посад широкого кола практикуючих юристів є проявом демократії, оскільки розширює межі доступу громадян до судової влади. Однак, з іншого боку, при такому підході збільшується вірогідність потрапляння в судову систему осіб із низьким рівнем професійної підготовки [7, с. 124]. Як справедливо з даного приводу зауважується в юридичній літературі, не всяка діяльність в галузі права «робить юристів професіоналами, які будуть готові повноцінно здійснювати функції носіїв судової влади» [8, с. 17; 7, с. 123], а також «є достатньо змістовною і може дати належний досвід та належний професійний рівень особі для здійснення правосуддя» [9, с. 39].

Які ж юридичні професії на сьогодні вважаються фаворитами, а які найменш затребувані в якості стажу роботи кандидатів на суддівські посади в адміністративних судах?

Як нам вдалося з'ясувати, фаворитами серед усіх інших кандидатів на посаду судді на сьогодні вважаються практикуючі в судових справах юристи, а також помічники суддів. На нашу думку, найкращими кандидатами на заміщення суддівських посад в адміністративних судах усе ж слід вважати помічників суддів. Адже робота на такій посаді дозволяє не лише на практиці перевірити здатність особи виконувати суддівські повноваження, але й дає можливість укомплектувати штат адміністративного суду працівниками, які можуть професійно виконувати суддівські функції без спеціальної додаткової підготовки. Це пов'язано, передусім, з тим, що судді делегують своїм помічникам різноманітні процесуальні повноваження, реалізація яких сприяє набуттю ними значного досвіду суддівської діяльності. І хоча такі функції безпосередньо не пов'язані з відправленням правосуддя й не впливають на прийняття судових рішень, однак вони мають пряме відношення до розгляду адміністративних справ. Зокрема, це складання проектів документів, підбір законодавства та судової практики, необхідних для розгляду конкретної справи, ознайомлення учасників процесу з матеріалами справи, підготовка матеріалів для розгляду, контроль за виконанням відповідних документів тощо [10, с. 7].

Зважаючи на високий рівень практичної підготовки помічників суддів, науковці пропонують законодавчо закріпити положення, згідно якого кандидат на посаду судді повинен обов'язково мати не менш як трирічний стаж роботи на посаді помічника судді [11, с. 10]. Деякі науковці йдуть ще далі й пропонують ввести в штат суду посаду «стажиста» [12, с. 56] або «кандидата на посаду судді» [7, с. 124;]. Серед основних аргументів, наведених на користь такої пропозиції, заслуговують на увагу наступні: 1) перебування на такій посаді дасть змогу молодим юристам набути значного практичного досвіду, необхідного для роботи суддею; 2) це дасть можливість ново-призначеному судді із самого початку повноцінно й ефективно здійснювати правосуддя; 3) практична діяльність на такій посаді дозволить детально дослідити особистість майбутнього судді, його професійні здібності та вади; 4) вітчизняна історія судової влади вже мала такий позитивний досвід; 5) запровадження обов'язкової практичної підготовки майбутніх суддів на посадах суддівського асесора чи кандидата на посаду судді досить успішно зарекомендувало себе в деяких зарубіжних країнах, зокрема, в Польщі та РФ. Враховуючи наведені аргументи, важко заперечувати той факт, що запровадження інституту стажистів суддів може суттєво покращити якість підготовки суддів адміністративних судів. Адже ніде, окрім як в суді, особа не зможе набути таких практичних навичок безпосереднього виконання суддівських функцій. Однак,

на нашу думку, вимагати від усіх кандидатів на посаду судді проходження такого чи подібного допосадового стажування все ж не варто. Воно буде корисним лише для тих осіб, робота яких не передбачає безпосереднього ознайомлення із специфікою судової діяльності (науковців, викладачів, працівників правоохоронних органів, нотаріусів тощо), а також для молодих юристів, які ще не мають достатнього життєвого та практичного досвіду. Не на користь такої пропозиції свідчить і та обставина, що запровадження обов'язкового тривалого стажування особи перед її призначенням на посаду судді може стати непосильним фінансовим тягарем для бюджету не лише конкретного адміністративного суду, але й всієї судової гілки влади. Зрештою, для введення даного інституту на сьогодні відсутні відповідні законодавчі передумови, адже новий Закон «Про судоустрій і статус суддів» не містить жодної згадки про нього.

Викладене вище дає підстави зробити висновок, що на сьогодні більш доцільно зосередити увагу законодавця та науковців на подальшому розвитку й удосконаленні інституту помічників суддів. Адже, на відміну від стажистів: їх адміністративно-правовий статус чітко прописаний в чинному законодавстві; їх робота, більш кваліфікована; вони приймають реальну участь в судових процесах. Водночас, ми наполягаємо на тому, щоб наявність стажу роботи на посаді помічника судді розцінювалась не як обов'язкова умова, а лише як перевага в конкурсі на зайняття суддівської посади. Для цього, передусім, необхідно внести деякі зміни до чинного законодавства. Зокрема, третє речення ч. 4 ст. 71 Закону «Про судоустрій і статус суддів» викласти в такій редакції: «У разі набрання кандидатами однакової кількості балів перевага надається тому кандидату, який має більший стаж роботи на посаді помічника судді, а за відсутності такого, більший стаж роботи в галузі права». Одночасно з цим, необхідно також внести зміни до процесуального законодавства. Зокрема, чітко прописати місце та роль помічника судді в судовому процесі, обсяг і зміст його процесуальних прав та обов'язків, а також межі його відповідальності.

Зважаючи на специфіку адміністративного судочинства, все більше науковців останнім часом акцентують увагу на тому, що судді адміністративних судів повинні мати фахову підготовку з питань публічного управління. А оскільки найкраще це робити «з середини», вони пропонують законодавцю закріпити таку додаткову вимогу до кандидатів на посаду судді адміністративного суду, як наявність у них досвіду роботи в органах, діяльність яких відноситься до сфери повноважень таких судів (в органах державної влади, органах місцевого самоврядування, в податкових, фінансових, митних, правоохоронних органах тощо) [13, с. 200; 14, с. 124]. На користь такої пропозиції наводяться найрізноманітніші аргументи: 1) лише добре обізнаний зі специфікою діяльності відповідних органів суддя зможе кваліфіковано її оцінити з точки зору законності та доцільності; 2) адміністративні справи завжди несуть на собі відбиток практики управління, а тому, розглядаючи їх, необхідно знати не лише матеріальне право, а й бути обізнаним з діяльністю адміністративних органів; 3) судді з тривалим управлінським досвідом більш глибоко обізнані з проблемами, тактикою, мотивами дій посадових осіб; 4) така практика досить успішно зарекомендувала себе в деяких зарубіжних країнах, зокрема, у Франції; 5) адміністрація більш охоче надасть доступ до діловодства тим суддям, які близькі до неї і краще зможуть зрозуміти її труднощі; 6) адміністрацією краще сприйматимуться рішення, що вийшли від судді, близького до неї за духом і складом мислення тощо. Беручи до уваги наведені вище аргументи, встановлення додаткової вимоги щодо наявності стажу роботи в органах публічного управління можна визнати цілком виправданим, оскільки це гарантуватиме наявність у кандидатів на посаду судді необхідного рівня теоретичних та практичних знань не лише в юридичній сфері, а й в інших сферах, на які поширюються

повноваження адміністративних судів. Проаналізувавши чинне законодавство, а також оцінивши кадровий потенціал адміністративного судочинства, ми прийшли до висновку, що на сьогодні найбільш обґрунтованим є варіант, коли наявність стажу роботи в органах управління розцінюватиметься як перевага в конкурсі на зайняття суддівської посади. Аби втілити таку пропозицію на практиці, необхідно внести деякі зміни до чинного законодавства, зокрема, до ч. 4 ст. 71 Закону «Про судоустрій і статус суддів», яку доповнити четвертим реченням такого змісту: «При доборі кандидатів на посаду судді спеціалізованого суду перевага надається тим кандидатам, які мають стаж роботи в галузі, на яку поширюється юрисдикція цього суду».

Найменш прийнятними кандидатами на заміщення посади судді адміністративного суду традиційно вважаються особи, які раніше працювали в правоохоронних органах. Основною причиною такого негативного ставлення до них є те, що більшість з них залишає службу з різних причин, у тому числі й через професійну непридатність. Не на користь даної категорії кандидатів свідчить і те, що робота в правоохоронних органах має обвинувальний ухил і при значній професійній деформації може негативно вплинути на об'єктивність і неупередженість судді при розгляді справи. Однак, на нашу думку, повністю відсторонювати таких осіб від суддівської діяльності все ж не варто, адже серед усіх інших представлених професій, саме працівники правоохоронних органів мають найбільший досвід вирішення правових конфліктів.

Далекою від практики, а тому не прийнятною для кандидатів на посаду судді, вважається робота викладачів і науковців, в яких подекуди відсутні навіть елементарні уявлення про специфіку кримінального, цивільного, господарського чи адміністративного процесу. Дійсно, в переважній більшості випадків наукова і викладацька робота безпосередньо не пов'язана із правозастосуванням. Однак, вона дає особі інший, не менш важливий для суддівської діяльності практичний досвід. Передусім, вона зобов'язує особу відшукувати різні шляхи розв'язання однієї проблеми, а також обирати логічне й обґрунтоване рішення, навколо якого ведеться дискусія. Крім того, вона вчить викладати думки в логічній послідовності та стислій формі, що є необхідним при складанні судових документів.

Підсумовуючи вищевикладене можна зробити висновок, що спектр юридичної роботи, яка може бути зарахована до стажу роботи в галузі права, на сьогодні досить широкий. При цьому навколо деяких видів діяльності, які до нього відносяться, постійно точаться дискусії та суперечки. Аби їх уникнути, а також зменшити кількість скарг від осіб, які претендують на посаду судді адміністративного суду, ми пропонуємо в законодавчому порядку закріпити перелік посад (або видів діяльності), стаж роботи на яких дає особі право претендувати на зайняття суддівської посади. Так, на нашу думку, під час відбору кандидатів на посаду судді адміністративного суду, в першу чергу перевага повинна надаватися тим особам, які знайомі зі специфікою судової діяльності, передусім, помічникам суддів. Також з позитивного боку має бути оцінено наявність в особі досвіду роботи в органах публічного управління, адже дії та рішення саме цих органів і їх посадових осіб є основним предметом розгляду в адміністративних судах. Не менш цінним для майбутньої суддівської діяльності є досвід практикуючих у судових справах адвокатів й інших фахівців у галузі права. Працівники правоохоронних органів теж повинні мати можливість доступу до суддівських посад, оскільки саме вони є найбільш компетентними у розв'язанні правових конфліктів. Як виняток, на посаду судді повинні зараховуватись науковці та викладачі правових дисциплін. На нашу думку, стаж роботи саме на перерахованих вище посадах з високою вірогідністю гарантуватиме наявність в особи бодай мінімально необхідного рівня професійного, індивідуального досвіду

для розгляду і вирішення різноманітних адміністративних справ.

Аби втілити в життя наведені вище загальні підходи до розуміння стажу роботи в галузі права, ми пропонуємо внести наступні зміни до чинного законодавства: п. 2 ч 4 ст. 64 Закону «Про судоустрій і статус суддів» доповнити другим реченням наступного змісту: «В стаж роботи у галузі права, необхідний для зайняття посади судді, зараховується час роботи: 1) на посадах в органах державної влади та органах місцевого самоврядування, в юридичних відділах підприємств, установ, організацій, які вимагають наявності повної вищої юридичної освіти; 2) в якості адвокатів та нотаріусів; 3) на посадах викладачів правових дисциплін та наукових співробітників у вищих навчальних закладах III-IV рівня акредитації та науково-дослідних установах; 4) на інших посадах, пов'язаних із застосуванням широкого спектра норм матеріального та процесуального права, захистом прав і законних інтересів громадян та юридичних осіб, а також керівництвом і контролем за правовою діяльністю інших органів і посадових осіб».

Відомо, що при підборі кандидатів на посаду судді адміністративного суду слід враховувати не лише якісні, але й кількісні характеристики їх юридичного стажу. На перший погляд, вони мають суто технічний характер, оскільки в Законі чітко прописано: «стаж роботи в галузі права не менш як три роки». Однак, при більш детальному аналізі, виникає цілий ряд запитань.

По-перше, з якого моменту необхідно враховувати такий стаж? Раніше, до нього зараховувався час роботи в галузі права у період навчання у ВНЗ третього або четвертого рівня акредитації, але не більше одного року (останній рік навчання) [9, с. 39]. Новий Закон «Про судоустрій і статус суддів» дещо змінив цю практику. Відтепер, до юридичного стажу зараховується лише стаж роботи особи за спеціальністю після здобуття нею вищої юридичної освіти за освітньо-кваліфікаційним рівнем не нижче спеціаліста, тобто після отримання відповідного диплому.

По-друге, чи можна включати до такого стажу періоди, коли особа знаходилась, наприклад, у декретній відпустці, у відпустці по догляду за дитиною, чи в інших, передбачених трудовим законодавством відпустках? З одного боку, очевидно, що такий стаж не забезпечить особі необхідний рівень професійного та індивідуального досвіду, необхідного для належного виконання суддівських повноважень [8, с. 17]. Однак, з іншого боку, закон не передбачає з даного приводу жодних обмежень. Аби виправити таку ситуацію, необхідно внести зміни до чинного законодавства й чітко прописати механізм враховування юридичного стажу.

По-третє, якими документами має підтверджуватись наявність стажу роботи в галузі права? Аналіз ст. 67 Закону «Про судоустрій і статус суддів» дозволяє зробити висновок, що наявність такого стажу підтверджується випискою із трудової книжки кандидата на посаду судді. Аби не допустити проникнення в судову систему осіб, які мають низький рівень професійної підготовки, бажано вимагати зазначення в такій виписці причин звільнення з усіх попередніх місць роботи. Водночас, трапляються випадки, коли однієї виписки з трудової книжки недостатньо. В цьому разі, Закон дає право ВКК звертатися із запитом для отримання інформації про кандидата до підприємств, установ, організацій усіх форм власності (ч. 2 ст. 68). Як свідчить практика, найчастіше ВКК витребує копії наказів про призначення особи на посаду, відповідні посадові інструкції та положення, в яких викладені її функціональні обов'язки, права та повноваження, розпорядження про тимчасове переведення на іншу роботу, а також інші відомості про характер виконуваної роботи.

Як видно, визначення тривалості стажу роботи в галузі права є досить складною і

відповідальною процедурою. А тому, аби уникнути спорів і суперечок, а також полегшити роботу кваліфікаційних комісій і забезпечити одноманітне застосування ними законодавства, деякі науковці пропонують прийняти Інструкцію про порядок визначення стажу роботи у галузі права для кандидатів на посади суддів [8, с. 18]. У цілому підтримуючи і розвиваючи таку пропозицію, вважаємо за доцільне зробити деякі уточнення і пояснення. Передусім, даний нормативно-правовий акт повинен визначати загальні вимоги до посад, які повинен обіймати кандидат на суддівську посаду, або, по можливості, містити виключний, чи хоча б орієнтовний, перелік таких посад. Також у ньому мають бути чітко прописані: повноваження кваліфікаційних комісій щодо перевірки відомостей про стаж роботи кандидатів; періоди загального трудового стажу, які не зараховуються до стажу роботи в галузі права, необхідного для зайняття суддівської посади; перелік документів, якими підтверджується наявність стажу; механізм і методика перевірки кількісних і якісних характеристик юридичного стажу тощо. Зважаючи на зміст положень, які передбачається закріпити в даному документі, бажано, щоб він був прийнятий не у формі підзаконного акту, як на сьогодні пропонують більшість науковців, а у формі закону.

Висновок. Завершуючи аналіз вимоги про наявність стажу роботи в галузі права, варто бодай коротко зупинитись ще на одному питанні, яке останнім часом все активніше піднімається на сторінках юридичної літератури: чи має особа з трирічним стажем роботи в галузі права належний практичний досвід, а також достатні професійні уміння і навички, необхідні для здійснення адміністративного судочинства? Більшість науковців вважають що ні. Ми також переконані, що за три роки практичної діяльності лише незначна кількість працівників може пізнати всі тонкощі правозастосовного процесу. Саме тому, ми пропонуємо переглянути конституційну вимогу щодо наявності в кандидата на посаду судді трирічного стажу роботи в галузі права, зокрема, в бік його збільшення. При цьому для осіб, які пропрацювали на посаді помічника судді, його доцільно збільшити до п'яти років, а для всіх інших кандидатів — до семи. Внесення саме таких змін, з одного боку — суттєво вплине на підвищення рівня професійної підготовки суддівського корпусу, а з іншого — підвищить престижність посади помічника судді і тим самим стимулюватиме приплив висококваліфікованих кадрів до судової системи.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Про статус суддів [Електронний ресурс] : Закон України від 15.12.1992 р. № 2862-ХІІ — Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2862-12>
2. Конституція України : прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року / Відомості Верховної Ради України. — 1996. — № 30. — Ст. 141.
3. Про судоустрій України [Електронний ресурс] : Закон України від 07.02.2002 № 3018-ІІІ — Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3018-14>
4. Про судоустрій і статус суддів [Електронний ресурс] : Закон України від 07.07.2010 № 2453-VI — Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2453-17>
5. Національний класифікатор України ДК 009:2010 «Класифікація видів економічної діяльності : Наказ Державного комітету України з питань технічного регулювання та споживчої політики від 11.10.2010 р. № 457.
6. Методика відбору кандидатів, які рекомендуються на посаду судді та кваліфікаційні тести для перевірки їх професійних знань : [навчально-методичне видання] / Під. ред. А. О. Селіванова. — К. : Вид. дім «Ін Юре», 2000.
7. Прилуцький С.В. Формування корпусу професійних суддів України : дис. ... канд. юрид. наук. Спеціальність 12.00.10. — К. : Київський національний університет ім. Т. Шевченка. — 2003 р. — 223 с.
8. Марочкін І. Є. Добір кандидатів на посади суддів // Інформаційний вісник Вищої кваліфікаційної

комісії суддів України. – 2007. – № 1. – С. 12-35.

9. Скомороха Л. В. Організаційно-правові та процедурні аспекти практики формування суддівського корпусу в Україні / Л. В. Скомороха // Вісник Вищої ради юстиції. – 2010. – № 1. – С. 31-41.

10. Осика І. М. Статус помічника судді місцевого загального суду у світлі положень нового Закону України «Про судоустрій і статус суддів» / І. М. Осика // Вісник Вищої ради юстиції. – 2010. – № 4. – С. 6-18.

11. Савенко М. Д. Питання судової реформи та незалежності суддів в Україні // Вісник Центру суддівських студій. – 2009. – № 12. – С. 8-12.

12. Бринцев В. Д. Шляхи підвищення ефективності професійної підготовки суддів і апарату судів / Право України. – 2001. – № 1. – С. 56-58.

13. Педько Ю. С. Адміністративний суд: до питання про статус і призначення / Ю. С. Педько // Держава і право : зб. наук. Праць / Інститут держави і права ім. В.М. Корецького НАН України; Спілка юристів України. – К., – 2000. – Вип. 8. – С. 197-203.

14. Шруб І. В. Функціонування адміністративних судів в Україні: організаційно-правові засади та їх реалізація: дис. ... кандидата юрид. наук : 12.00.07. – К. : Київський національний університет внутрішніх справ. – 2009. – 345 с.

УДК 322.12

Чемодурова Н. О., здобувач НАВС

Організаційна незалежність як основна гарантія самостійності та неупередженості суддів адміністративних судів

В статті аналізується система та структура адміністративних судів, визначаються основні недоліки та протиріччя їх організаційної побудови, а також формуються конкретні пропозиції щодо їх усунення.

Ключові слова: адміністративне судочинство, гарантії незалежності суддів, організаційна незалежність; організація адміністративного судочинства, принцип незалежності суддів, система адміністративних судів; структура адміністративних судів.

В статье анализируется система и структура административных судов, определяются основные недостатки и противоречия их организационного построения, а также формулируются конкретные предложения по их устранению.

Ключевые слова: административное судопроизводство, гарантии независимости судей, организационная независимость, организация административного судопроизводства, принцип независимости судей, система административных судов, структура административных судов.

The paper analyzes the system structure and administrative courts, identifies the main shortcomings and contradictions of organizational structure and formulate concrete proposals to address them.

Keywords: administrative law, the guarantees of judicial independence, organizational independence, organization of administrative justice, the principle of judicial independence, administrative courts, the structure of the administrative courts.

Актуальність. Із самого початку створення в Україні системи незалежних адміністративних судів для розгляду скарг на дії та рішення органів публічного управління перед законодавцем постало питання: яка із запропонованих науковцями моделей